

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Theologia Moralis

Antehac ex probatis Auctoribus breviter concinnata

Busenbaum, Hermann

Coloniae Agrippinae, 1712

Quæst. 299. Quid in genere notandu[m] sit circa præceptum & necessitate[m] pœnitendi.

urn:nbn:de:hbz:466:1-42433

A D D E N D A.

Quest. 299. Quid in genere notandum sit circa 2003
 præceptum & necessitatem pœnitendi. R. seqq.
 §. 1. Datur speciale præceptum pœnitendi, per
 se obligans omnes, qui mortale personale com-
 miserunt, nam pœnitentia aliqua est secundum
 præsentem Dei ordinationem necessaria ne-
 cessitate mediæ ad salutem illis, qui in mortale
 personale sunt lapsi, S. Th. 3. p. q. 86. a. 2. pu-
 tantque *Aversa* q. 1. l. 3. & *Platel* n. 505. esse de
 fide, quia *Luca* 13. v. 3. dicitur, *Nisi pœnitentiam*
habueritis, & v. 5. Si pœnitentiam non egeritis, o-
mmes similiter peribitis. Eccli. 2. v. 22. Si pœniten-
tiam non egerimus, incidemus in manus Domini.
Trid. sess. 14 De pœn. c. 1. ait, Fuit quidem pœni-
tentia universis hominibus, qui se mortali aliquo pec-
cato inquinassent, quovis tempore ad gratiam & justi-
tiam assequendam necessaria, illis etiam, qui Baptismi
Sacramento ablui petivissent. S. August. uti refertur
cap. Neminem 43. dist. 1. De pœnit. ait, Nemi-
nem putes à quocumque seu magno seu parvo peccato
ad correctionem sine pœnitentia posse transire. Similia
habent alii PP. frequentissimè. Ratio, cur Deus
sic statuerit, est, quia homo est agens liberum,
& per peccatum se liberè avertit à Deo, ergo
congruum fuit, ut si vellet redire ad gratiam,
iterum se converteret ad Deum per motum
voluntatis suæ, nec conveniens erat, ut Deus
quasi nolenti peccatum dimitteret, aptissimus
autem motus se convertendi ad Deum erat
actus pœnitentiæ.

§. 2. Hoc præceptum pœnitendi non tan- 2004.
 tùm est positivum divinum sed etiam naturale,

Kkkk 3

S. Th.

S. Th. q. 84. a. 7. ad 1. *Tann.* q. 6. n. 42. *Aversa* q. 1. s. 4. Esse positivum divinum, constat ex scripturis n. 663. & 2003. citatis, quæ non tantum declarant necessitatem medii, sed etiam intima præceptum, uti etiam illa *Joan.* 6. v. 54. *Non manducaveritis carnem filii hominis &c.* Deus enim, qui instituit, etiam fieri præcepit. Esse etiam naturale colligitur inde, quia supposita institutione Dei, qui voluit poenitentiam esse medium ad finem ultimum, recta ratio dicitur, adeoque obligat lex naturæ, ut omnis homo rationalis ad finem ultimum ordinatus, & supposita elevatione etiam lege naturæ obligatus ad eum tendere, adhibeat hoc medium pro fine illo obtinendo necessarium. Fundatur autem hæc obligatio naturalis etiam in aliis, imprimis in præcepto naturali charitatis erga Deum: deinde in præcepto naturali charitatis erga seipsum: præterea in præceptis naturalibus aliarum virtutum, uti fuse prosequuntur *Arr.* s. 3. & *Aversa* s. 5.

Obji. Deus non potest dispensare in lege naturæ, sed potest dispensare in lege poenitendi, quia posset impoenitenti remittere peccatum, ergo. *R.* Deus non potest dispensare in lege naturæ, directe, id est, hic relinquendo materiam legis & tollendo obligationem, c, quia Deus non potest relinquere peccatum deobligando à poenitendo. Non potest dispensare indirecte, tollendo materiam legis, n, posset enim impoenitenti remittere peccatum, quo sublato tolleretur materia, & consequenter obligatio poenitendi.

2005. §. 3. Probabilius videtur, quod præceptum poenitendi non obliget, per se loquendo, statim

post commissum mortale, *S. Th. Dur. Ang. Med. Adr. D. Sor. Can. Viguer. Suar. Vasq. Valent. Henriq. Cón. Lugo*, quos citat & sequitur *Aversa q. 1. f. 6. & 8. Item Ochag. cum Dicast. d. 3. dub. 3. Item Gerson, Bonac. Laym. cum Castrop. tr. 23. p. 4. nu. 8. Gonet d. 7. n. 96. Tann. Arr. Haun. Platel. Steph. Stoz l. 1. p. 2. n. 60. & plurimi alii, contra Innoc. IV. S. Anton. Archid. Argent. Maj. Caj. P. Sor. Mars. Palud. Silv. Abul. Cardenam in 2. crisi d. 6. c. 3. Probatur 1. ex sensu communi fidelium & praxi Confessariorum, nemo enim se accusat de hoc, quòd non statim pœnituerit, nec Confessarii de hoc interrogant. Si dicas fideles circa hoc non esse bene instructos, contrà est, sic omnes Curatores animarum accusas vel ignorantix vel socordix vel malitix: imò nec excusabitur Ecclesia, quæ cum facillè posset, nullibi obligationem illam declarat. *Prob. 2.* Illud præceptum non est positivum, nam nullibi est satis clarè expressum, & cum plerique ignorent illud, non est sufficienter promulgatum, ergo nec obligat. Neque est naturale, nam ut aliquid censeatur esse debitum ex lege naturæ, non est satis, quòd ipsum afferat plùs boni quàm omisio ipsius, alioquin quidquid est de consilio, esset de lege naturæ, sed necesse est, ut obligatio ad tale aliquid plùs boni afferat toti generi humano, quàm negatio talis obligationis, uti rectè *Perez, Espars. Palav. à n. 250. Haun. n. 932.* jam verò obligatio ad statim pœnitendum non afferret toti generi humano plùs boni quàm negatio illius obligationis, nam difficillimum est statim efficaciter, præsertim ex motivo perfectissimo detestari hoc, quod immediatè antè placuit, & cum motivum illud non habuerit*

vim faciendi, ut abstinerem, quomodo subito
 habebit vim efficiendi, ut abijciam peccatum,
 quod jam complexus sum? ergo talis obliga-
 tio exponeret plerosque continuis periculis
 novi peccati, adeoque non afferret toti generi
 humano plus boni, quam illius obligationis
 negatio. *Conf.* quia incertum & malum est af-
 firmare aliquid esse peccatum mortale, ubi il-
 lud nec sufficiente auctoritate nec evidente ra-
 tione ostendi potest, nam *hoc est ponere laqueum*
pedibus ambulantium, inquit *Gabriel & ex illo Goh.*
in Exp. tr. 1. n. 55. & Sporer in Theol. Sacram. p.
1. c. 3. n. 174. Sed nec auctoritas sufficiens, cum
 oppositum teneant plures, nec evidens ratio
 probat istam obligationem, uti patebit ex so-
 lutione objectionum, ergo. Ex his,

Inferes, contra Alensem, Palud. S. Anton. Silo,
Marfil. Abul & alios apud Tann. q. 6. n. 44. mul-
 to minus esse obligationem toties retractandi
 mortale remissum, quoties ejus memoria re-
 currit, cum enim facillime recurrat, continuo
 ferme renovari deberent retractationes, quae
 obligatio homines exponeret adhuc pluribus
 periculis novi peccati.

Obji. 1. Eccli. 5. v. 8. dicitur, *Ne tardes con-*
verti ad Dominum, & ne differas de die in diem, subito
enim veniet ira illius. *Etc. 21. De pristinis deprecari,*
ut tibi dimittantur, quasi à facie colubri fuge pec-
cata, sed oportet statim fugere faciem colubri,
 ergo. *Re. Monet, 1. ut peccata actualia non con-*
 tinuentur. 2. Ut poenitentia fiat ante finem vi-
 tae. 3. Suadet, ut homines mortales de praeter-
 itis statim doleant, ne forte periclitentur de
 salute. Nullibi dicit, quod manere in mortali
 habituali ad aliquod tempus sit novum mor-
 tale.

tale. Quando dicit peccata esse fugienda uti faciem colubri, intelligit non esse repetenda peccata actualia.

Inst. 1. S. Th. 2. 2. q. 68. a. 8. dicit non licere permanere in peccato, etiam ad modicum tempus. *R.* Loquitur de permanentia in actuali voluntate non restituendi, quæ est actualis peccatum, cum sit actualis continuatio injuriæ.

Inst. 2. SS. PP. dicunt nos debere agere perpetuam pœnitentiam. *R.* Volunt, vel quia quotidie peccamus, ideo semper indigere pœnitentiâ; vel pœnitentiam semel habitam esse perpetuam habitualiter, id est, non debere retractari, nec directè, volendo te non pœnituisse, nec indirectè per repetitionem ejusdem peccati, *Suar. Aversa l. 8.*

Obji. 2. Qui statim non arripit pœnitentiam, exponit se periculo proximo iterum peccandi, quia est hostis Dei, qui subtrahet gratias actuales, hinc *S. Th. 1. 2. q. 109. a. 8.* O cum communi docet neminem posse diu sine gratia habituali vitare omnia mortalia; & ideo etiam *S. Greg. in Ezech. hom. XI.* ait, Peccatum, quod per pœnitentiam citius non deletur, aut peccatum est aut causa peccati simul & pœna peccati, omne enim, quod prius committitur, peccatum est, sed si citius pœnitendo non tergitur, justo judicio omnipotens Deus obligatam peccatis mentem etiam in culpam alteram permittit cadere, ut qui flendo & corrigendo noluit munda, quod fecit, peccatum incipiat peccato cumulare. *R. n. aff.* Neque enim Deus solet peccatoribus statim subtrahere auxilia ordinaria: nec dæmon habet potestatem dominativam in voluntatem peccatoris, cui sua libertas manet: nec peccatum habituale secundum se trahit ad no-

vum peccatum, cum habeat se mortuo modo. S. Th. & S. Greg. intelligendi sunt, quod quandoque fiat, ut Deus subtrahat auxilium illi, qui nimis diu differt poenitentiam, vel quia adhuc actualiter adhæret peccato antiquo, vel quia non orat Deum pro auxilio, vel quia non poenitet, quando urget præceptum poenitentiae: Hinc Gerson in Regul. mor. §. De poenit. ait, *Homo non semper tenetur immediate confiteri peccatum, imò nec conteri sub poena novi peccati mortalis: dat etiam spatium poenitentiae Deus, quale scit fragilitati nostræ sufficere.* Denique omnia illa tantum probant, quod ille, qui nimium differendo adverteret se fieri nimis debilem ad resistendum tentationibus aut ad observanda alia præcepta, per accidens obligaretur ad statim poenitendum.

Inst. 1. Qui differt poenitentiam, exponit se periculo proximo moriendi in peccato, cum mors improvvisa multos opprimat. R. Mors improvvisa inter centum non opprimit unum, ergo non semper est periculum proximum mortis improvvisæ, alioquin semper possemus absolvi à reservatis, communicare pro viatico etiam non jejuni &c. Si tamen quis ponatur in periculo proximo mortis, v. g. per prælium, infidias hostium, morbum vel navigationem periculosam, per accidens erit præceptum statim poenitendi.

Inst. 2. Christus Matt. 24. & 25. adductâ parabolâ decem Virginum vigilare præcipit, ut docent SS. PP. apud Carden. à n 54. & colligitur ex poenis æternis, quæ intentantur negligentibus, sed qui non statim poenitet, non vigilat, quia est in somno peccati, nec vult ab eo surge-

re, ergo. R. Ex istis plùs inferri non potest, quàm esse præceptum pro omni tempore vigilandi, 1. ne peccetur. 2. Se parandi per bona opera à Deo vel Ecclesia nobis præcepta. 3. Pœnitendi ante articulum mortis. Virgines fatuæ peccârunt, quia tum non vigilârunt nec paratæ fuerunt, quando satis cognoscebant adventare Sponsum, hinc etiam peccant, qui non pœnitent, quando cognoscunt adventare mortem. De cætero etiam prudentes virgines ad tempus non vigilârunt sed dormitaverunt omnes & dormiêrunt.

Inst. 3. Qui potest antea pœnitere & moritur in mortali, est dignus reprehensione, ergo non poenitendo peccavit. R. Est dignus reprehensione, quia pœnitentiam distulit usque ad mortem, c, quia per aliquod tempus distulit, subdist., est dignus reprehensione propter peccatum ideo commissum, n, propter defectum majoris providentiæ, qui ad summum est positiva imperfectio, c. ant. & n. conseq.

Obji. 3. Qui contraxit grave malum corporis, tenetur ex charitate erga seipsum illud quamprimum potest tollere. Item qui videt proximum peccasse, tenetur ex charitate quamprimum potest inducere, ut resurgat, ergo multò magis tenetur aliquis statim tollere malum statum suæ animæ. R. Sicuti tunc tantum teneor tollere grave malum corporis mei, quando est proximum periculum ne mihi afferat aliud grave malum, vel ne fiat incurabile, vel ne impediat me ab aliis actionibus præceptis, ita tum tantum tenebor tollere peccatum, quando est periculum proximum, ne per hoc inducar in aliud peccatum, aut ne postea pœnitere

tere

tere non possim, aut quando per illud impedi-
 rer ab observatione aliorum præceptorum: &
 hoc docet S. Th. in 4. dist. 17. q. 3. a. 1. quæstio.
 4. ad 2. Non est de necessitate salutis corporalis, quod
 infirmus statim Medicum quærat, nisi quando neces-
 sitas curationis incumbit, & similiter est de morbo spi-
 rituali Idem est de altero Exemplo, sicuti enim
 tum tantum teneor corripere proximum,
 quando prudenter timetur, ne vel pergat pec-
 care, vel postea non pœniteat, vel aliter sibi no-
 vum damnum accersat, ita tum tantum tene-
 bor statim pœnitere, si alioqui esset mihi oritu-
 rum simile malum.

Inst. 1. Homo non pœnitens continuat occi-
 sionem suæ animæ, ergo peccat. R. Continuatur
 occisionem, actu causando vel positivè volen-
 do illam, n, permittendo jam positam, usque-
 dum urgeat præceptum illam removendi c. ant.
 & n. conseq.

Inst. 2. Qui esset causa, ut alter ad longum
 tempus permaneret in mortali, peccaret mor-
 taliter, ergo etiam, qui ipse ita liberè perma-
 net. R. Permissio ant. n. conseq. Causans in alte-
 ro censeretur causa moralis directæ illius per-
 manentiæ: sed non pœnitens censeretur tantum
 permittere illam permanentiam. Deinde sic-
 uti impedire alterum à consecutione magni boni
 quamvis non necessarii, potest esse peccatum,
 quia alter potest esse invicis & habere jus, ut
 non impediatur à me; è contrà non ideo pec-
 co, si me ipsum ita impediā, ita hîc. Et quod
 sæpe aliter me habere debeam ad alterum
 quàm ad me, patet, si enim lædam famam alte-
 rius, pecco, non pecco, si lædam meam.

Obji. 4. velle esse in peccato est inhonestum,
 sed

sed qui differt pœnitere, vult esse in peccato, ergo. R. Velle esse in peccato actuali est inhonestum, c, in peccato tantum habituali, subdist: si ipsi adhuc placeat malitia peccati præteriti, c., si malitia illa non amplius placeat sed tantum ad tempus permittat negationem condonationis, n. maj. & similiter distinctâ min. n. conseq.

Inst. 1. Nolens pœnitere dicit, volo perseverare in malo, sed actus, quo volo perseverare in malo, est malus, ergo. R. Dicit, volo perseverare in malo actuali, n, habituali, subdist. 2, ita ut velit ipsam peccati malitiam, n, ita ut tantum velit dilationem satisfactionis vel condonationis, c. maj. & similiter distinctâ min. n. conseq.

Inst. 2. Actus, quo volo perseverare in bono etiam habituali, semper est bonus, ergo actus, quo volo perseverare in malo etiam habituali, semper est malus. R. n. conseq. Actus, quo volo bonum habituale, approbat totum actum bonum: è contra actus, quo volo perseverare in peccato habituali, non semper approbat totum peccatum habituale, nam in recto dicit malitiam actus præteriti, quam non approbat, in obliquo autem dicit negationem satisfactionis vel condonationis. quæ negatio de se mala non est, cum Deus possit illam velle, & ideo etiam ipse peccator potest illam saltem permittere ad tempus.

Inst. 3. Peccator scit cum negatione pœnitentiæ conjunctam esse inimicitiam cum Deo, ergo qui vult ad tempus non pœnitere, vult ad tempus inimicitiam cum Deo. R. n. conseq. nam possum positivè velle non pœnitere, quia

video omissionem pœnitentiæ mihi hinc & nunc esse licitam, neque ideo positivè volo inimicitiam Dei sed tantùm permitto, sicuti Deus potest positivè velle mihi non remittere peccatum, quamvis videat cum illa negatione esse conjunctam malitiam peccati, quam tamen non ideo intendit sed permittit. Item sicuti conjux positivè volens generationem non ideo positivè vult peccatum originale prolis sed permittit, hæc enim aliunde jam supponuntur esse causata & per accidens connexa.

Inst. 4. Peccatum habituale est malum gravissimum, ergo sicuti peccatum est primò velle peccatum, ita & velle ejus permanentiam. *R. n. conseq.* nam est malum jam antè contractum, cujus permanentia non est malum novum vel distinctum, sed idem malum diutius permansum, in quo non est nova gravis indecentia.

Obji. 5. Si rebellis diceret Regi, nolo jam pœnitere, censeretur contemptus Regis, ergo similiter si quis non statim se reconciliet Deo. *R. n. conseq.* Homines non introspiciunt cor, hinc ex tali dicto vel etiam ex sola dilatione pœnitentiæ præsumunt contemptum vel continuationem malæ voluntatis: Deus videt cor & cognoscit hominem seriò cogitare reconciliari Deo, nunc autem quasi dicere, nolo nunc pœnitere, quia tu Deus nunc non præcipis, pœnitebis autem me suo tempore, quando præcipies, in quo nullus est contemptus.

Obji. 6. Peccatum habet rationem injuriæ in Deum, sed pro injuria debetur restitutio, quamprimum aliquis commodè potest, ergo. *R.* Peccatum habet rationem injuriæ in Deum latè dictæ tantùm, obligatio autem restituendi

sequi

sequitur tantum ex læsione iustitiæ strictè dictæ. Qui admittunt jus strictum Dei respectu creaturæ, dicunt injuriam tum tantum fundare obligationem statim restituendi, quando dilatio in effectu pergeret nocere, tum enim esset continuatio injuriæ, Deo autem nulla injuria potest in effectu nocere, cum Deus non sit in se capax damni vel incommodi. Si tamen ex dilatione pœnitentiæ oriretur Deo novum damnum extrinsecum, fatentur omnes fore per accidens obligationem statim pœnitendi.

Obji. 7. Qui peccavit contra fidem, tenetur statim elicere fidem, secundum dicta l. 2. n. 52., ergo qui peccavit contra quamcumque virtutem, tenetur statim elicere oppositum actum virtutis, quo peccatum illud deponat. *R. n. conseq.* Ideo tenetur prior ad eliciendam fidem, vel quia aliàs non deponeret continuatio- nem suæ infidelitatis, vel quia fides est virtus prima & maximè necessaria ad omnem actum supernaturalem: è contrà facile deponi potest continuatio alterius peccati sine actu virtutis oppositæ, neque talis alia virtus est fundamen- tum vitæ spiritualis.

Ex objectionibus patet sententiam opposi- tam esse satis probabilem, & cum sit tutior, me- ritò suadenda est in praxi.

S. 4. Qui est in peccato mortali, per se lo- 2006.
quendo tenetur ex præcepto naturali per pœ-
nitentiam se reconciliare Deo ante articulum
mortis, *Vega, Henriq Sot, Suar. Côn. Lug. Rhod.*
Tann. q. 6. n. 61. Arr. d. 17. à n. 25. Castrop. tr. 23.
p. 4. n. 9. Avers. q. 1. f. 7. Steph. t. 5. d. 5. num. 134.
Stoz l. 1. p. 2. n. 63. contra Dur. Adr. Vasq. Palav.
Haun. l. 4. n. 937. Espars. q. 87. a. 10. Dicast. d. 3.
n. 25.

n. 25. & toto dub. 5. Sporer n. 177. Probatur
 ex Scriptura & SS. PP. apud Tann. à n. 62. qui
 monent accelerandam pœnitentiam, alioquin
 iram Dei superventuram, per quod innuunt
 esse præceptum. 2. Omnis homo, etiam iustus,
 tenetur per decursum vitæ, & quidem sæpius
 quàm singulis quinquenniis amare Deum su-
 per omnia, uti constat ex dictis l. 2. à num. 133.
 estque hoc præceptum naturale, uti omnes fa-
 tentur, ergo multò magis tenetur peccator sic
 amare Deum adeoque pœnitere saltem vir-
 tualiter, quia lex naturæ & charitatis tum erga
 Deum tum erga se, multò magis illum obli-
 gat ad reconciliandum Deum sibi inimicum &
 ad providendum suæ salutis æternæ, quæ alias
 pateretur periculum: hinc 3. Per se & intrin-
 secè malum est se exponere periculo proximo
 saltem probabili æternæ suæ damnationis, sed
 qui non vult pœnitere ante articulum mortis,
 exponit se periculo proximo saltem probabi-
 li æternæ suæ damnationis, nam SS PP. inter
 quos S. Ambros. Tom. 4. post l. 2. De pœn. in
 exhort. ad pœn. postquam dixit de eo, quem in
 fine vitæ pœnitet, sic habet, *An securus hinc exeat,
 ego non sum securus; pœnitentiam dare possum, secu-
 ritatem dare non possum: vis te Frater à dubio libe-
 rari, vis, quod incertum est, evadere, age pœnitentiam,
 dum sanus es.* Eadem attribuuntur S. August.
 Cap. Si quis autem 4. De pœn. dist. 7. & Cap. Si
 quis positus 2. ibidem de tali dicit, *non presumi-
 mus, quòd bene hinc exit.* Et Cap. Nullus 6. ibidem,
*Quoniam vix vel rarò est tam justa conversio, timen-
 dum est de pœnitente serò. . . . . periculosissimum est &
 interitui vicinum, ad mortem protrahere pœnitentia
 remedium. Ratio est, quia homo in articulo
 mortis*

mōrtis communiter est perturbatus ex causis
concernentibus præterita, præsentia & futura:
accedit sæpe vis morbi impediens rationis u-
sum, infestatio dæmonum importunè se inge-
rentium & terrentium: quandoque ex defe-
ctiōe virium tum est torpor mortualis, an-
gustia conscientie remordentis, subtractio
specialium auxiliorum in poenam impruden-
tis & temerarie dilationis poenitentiae: Si dicās,
hæc esse per accidens, adeoque tantum per
accidens fore obligationem poenitendi ante
mortem. *Contrà est*, nam obligatio illa non est
dicenda esse per accidens, si semper accidat pe-
riculum, in quo est talis obligatio, sed semper
accidit tale periculum moribundo, ergo.

2067:

§. 5. Incertum est, quandonam determi-
nate extra periculum mortis præceptum natu-
rale poenitendi per se obliget peccatorem, quia
de hoc nihil declararunt Scriptura, Concilia,
PP. aut Pontifices, nec ratio aliquid certò con-
cludit, hiñc ita variant sententiae, nam *Scot.* *Bas-*
sol. apud *Amicum* d. 9. n. 41. dicunt semel tan-
tum obligare ante mortem: *Nap.* & alii cum
Amic. n. 51. dicunt obligare, quoties propi-
tandus est Deus ob imminentem publicam ca-
lamitatem. Alii cum *Castrop.* dicunt obligare
saltem intra tres aut quatuor annos; *Arr.* intra
unum, & id patere dicit *Tann.* n. 65. addens
mensē aut etiam septimanam videri esse satis
diturnum tempus: *S. Antonin.* *Marsil.* *Sot.* &
alii apud *Tann.* n. 56. volunt obligare omni die
dominico & festivo, sed hos carere fundamen-
to dicit *Stoz* l. 1. p. 2. n. 56. Alii cum *Aversa* q. 1.
f. 7. relinquunt arbitrio prudentum pro diver-
so statu personarum & circumstantiarum: *Suar.*

Tom. VII.

LIII

Cón:

Côn. Rhod. Lugo d. 7. n. 243. dicunt teneri non diutiùs differre actum pœnitentiæ justificatiuæ quàm actum charitatis, de cuius obligatione etiam varias sententias recensui l. 2. à n. 131 sed *Aversa* rectè notat ob maiorem necessitatem & periculum, quod peccatum affert, meritò brevius tempus constitui pro obligatione pœnitentiæ quàm dilectionis Dei.

Obi. Dictum est n. 763. etiam ideo ad contritionem non requiri certam intensiorem, quia determinari non potest, quanta deberet esse, ergo similiter hîc dicendum est non esse obligationem pœnitendi extra periculum mortis, quia determinari non potest, quando nam esset illa obligatio. & n. conseq. Obligatio certæ intensiorem in contritione causaret molestiam intolerabilem, non item obligatio ad pœnitendum ante periculum mortis, nam pœnitendo, v. g. intra octiduum post commissum mortale satisfacimus huic præcepto pœnitendi, & illi possumus semper satisfacere, quò citiùs eò meliùs. Deinde assignamus adhuc aliam regulam, ut nempe teneamur saltem non diutiùs differre pœnitentiam quàm dilectionem Dei: simile nihil à nobis cognoscibile statuunt requirerentes certam intensiorem in contritione.

1008. §. 6. Pœnitentia formalis in re non est necessaria ad salutem necessitate mediè post mortale personale, quia secundùm dicta n. 774. ad justificationem sufficit amor Dei super omnia, saltem in illo, qui non recordatur peccatorum, amor enim ille est virtualis pœnitentiæ & æquivalenter contritio, non solùm quia conaturaliter hanc infert, vix enim possibile est, ut

ut amans Deum super omnia, si recorderetur peccati, quod est summum malum Deo, illud non detestetur, sed etiam quia tota vis contritionis ad Deum reconciliandum est ratione dilectionis Dei super omnia, ergo hæc dilectio secundum se habet eandem vim reconciliandi, *Lugo d. 5. n. 95. Arri. d. 7. f. 2. Palav. n. 248. Dicast. d. 2. n. 91. Haunol. 1. 4. n. 918. Dixi 1. In re,* nam votum pœnitentiæ formalis in re suo tempore eliciendæ necessarium est, tum ratione implendi præcepti pœnitentiæ formalis, tum ratione suscipiendi Sacramenti Pœnitentiæ, quod requirit formalem dolorem, tum etiam ratione Baptismi ab adulto, qui mortale personale commisit, suscipiendi, ad quem multum *Suar. de Baptismo d. 28. f. 1. saltem ex præcepto prærequirunt pœnitentiam formalem, ex illo Act. 2. v. 38. pœnitentiam agite & baptizetur unusquisque vestrum, & ex Trid. sess. 6. c. 6. moventur adversus peccata per odium aliquod & detestationem, hoc est, per eam pœnitentiam, quam ante Baptismum agi oportet. Dixi 2. saltem in illo, qui non recordatur peccatorum, nam si recorderetur, putant S. Th. Bellarm. Suar. Cón. Requies. Platel. Gorm. nu. 261. si excluderetur detestatio peccati, non sufficere amorem Dei; at tamen adhuc sufficere probabiliter putant Tann. Arr. Lugo, Avers. q. 3. f. 8.*

§. 7. Probabilius videtur, quòd omnis homo, regulariter loquendo, teneatur ex præcepto naturali pœnitere per contritionem in articulo mortis, *Suar. Valent. Nugn. Zambr. Præp. Gran. Sanch. Gonet, Carden. in 1. crisi d. 49. c. 40. n. 30. Steph. t. 5. d. 5. n. 131. Stoz l. 1. p. 2. n. 55. Gorm. p. 1. n. 462. aliique communiùs cum Tann. q. 6.*

n. 66. contra *Canum, Henricq Vasq. Amic. d. 9. n. 67. Becan. Fagund. Laym. Turr. Salas, Lugo, Avers. q. 1. s. 9. Sporer n. 174. Dian. Moyam & alios*, qui putant eum non obligari ad contritionem, qui cum attritione suscepisset Sacramentum Pœnitentiæ, sed probatur, nam si unquam, debent hic habere locum verba SS. *Ambr. & Aug. cap. Si quis autem 4. De poenit. dist. 7. tene certum, dimitte incertum*: Salutis enim æternæ negotium est omnium maximum, in quo semel errasse est æternum periisse, ergo recta ratio postulat, ut hic adhibeatur medium tutius, quale omni homini est contritio, nam nemo scit se esse liberum ab omni mortali, nec omnino certus est se liberandum esse per attritionem cum Sacramento, quia posset tibi defuisse Baptismus, sine quo nemo est capax alterius Sacramenti, posset Confessarius non esse rite ordinatus, caruisse intentione debitâ, errasse in proferenda forma &c: Nec satis erit, si elicias amorem Dei super omnia, nam ex dictis n. 2008. non est certum, quod hic amor sufficiat, quando occurrunt peccata & potest haberi formalis pœnitentiæ, ergo erit obligatio determinatè ad contritionem. *Conf.* quia si addas contritionem, facis, quod in te est, hinc poteris confidere Deum etiam ex parte sua non defuturum: è contra si negligas, non facis, quod in te est. *Ratio convenientiæ* est, quia cum homo sciat se per peccatum aliquando fuisse perfectè aversum à Deo, velitque nunc perpetuè in altera vita esse perfectè aversum à peccato & conversus ad Deum, æquum erat, ut in fine viæ se iterum perfectè averteret à peccato ad Deum.

2010. *Obji.* Non teneor, nequidem in articulo mortis,

mortis, procurare omnimodam certitudinem, alioquin tenerer elicere continuò intensiores & extensiores actus contritionis, item tenerer rebaptizari saltem sub conditione &c. R. Teneor procurare certitudinem moralem, quantum possum cum moderata diligentia & per media consueta Ecclesiæ, hinc non teneor ita intendere aut extendere actus contritionis, tum quia non est probabile certam intensiorem vel extensionem requiri, tum etiam quia cum nemo dicere possit, quanta determinatè intensio vel extensio requiratur, esset intolerabilis molestia sic se divexare, semper cum incertitudine unquam attingendi gradum debitum. Multò minùs teneor ad iterationem Baptismi, quem iterari noluit Christus & prohibet Ecclesia, ubi de illius valore prudenter dubitari non potest. Pro supplendis autem omnibus defectibus, etiam Baptismi, item pro tollendis omnibus dubiis etiam parum prudentibus valet contritio, quæ ab unoquoque & absque gravi molestia adhiberi potest, ergo adhiberi debet, etiam à Martyre, inquit *Platel. n. 165. si peccata occurrant.*

§. 8. Actus pœnitentiæ, prout est specialis virtus, de qua dixi n. 578. non est necessarius ad salutem, uti satis certum est contra *Tann. d. 6. q. 3. n. 27.* quia quidquid potest hic actus, multò magis potest actus charitatis, religionis vel alterius similis virtutis, quamvis nequidem imperetur à speciali pœnitentia. 2011.

§. 9. Originale, si solum sit, remitti potest sine ulla propriè dicta pœnitentia, quia cum non fuerit physicè voluntarium, non est opus physicè retractari, sed sufficienter retractatur 2012.

moraliter, si quis suâ vel alienâ voluntate, quando suâ non potest, submittat se remedio, quod Deus ad illud delendum instituit. Atque etiam ideo videtur *Alex. VIII.* damnasse hanc 19. prop. *Homo debet agere totâ vitâ pœnitentiâ pro peccato originali*: actualis enim pœnitentia est detestatio & dolor de peccato commisso cum proposito non peccandi de cætero, quod intelligi non potest nisi de peccato personali. Ratio autem est, quia originale quoad culpam & pœnam plenè remittitur per Baptismum, ut certum est ex *Trid. sess. 5. can. 5. & sess. 14. c. 2.* ergo malè requirunt Janseniani aliquam nostram pro eo satisfactionem.

2013. §. 10. Ad salutem necessaria non est in hac vita pœnitentia de venialibus, quia nõ pugnant cum gratia, & sufficit retractari post mortem: in præsentem enim ordinationem Dei requiritur ad remissionem etiam venialium aliqua retractatio, *S. Th. q. 87. a. 1.* & ratio data est n. 2003. Retractatio autem sufficiens respectu venialis est quivis actus virtutis positus in ordine ad delendum tale veniale, *Magist. Caj. Suar. Valent. Castrop. t. 23. p. 2. Dicast. d. 2. n. 402. contra Vasq. Laym. Avers. q. 4. s. 5.* Attamen non sufficit, si sit actus tantum naturalis, quia non habet proportionem ad salutem, ad quam conducit remissio venialium: Nec quodvis veniale remittitur per quemvis actum supernaturalem, v.g. per actum temperantiæ non remittitur veniale furtum, sed talis actus debet esse retractatio talis venialis & cum illo habere oppositionem saltem virtualem, quæ consistit in actu, qui ex vi sua determinaret ad retractationem formalem

malem & efficacem, si occurreret memoria
ialis venialis, *S. Th. q. 87. a. 1. Lugo d. 9. n. 24.*

§. 11. Veniale de facto non remittitur, 2014.
quamvis formaliter per actum supernaturalem
retractetur, nisi remissum sit vel simul remitta-
tur mortale, tum quia veniale de facto non re-
mittitur nisi per gratiam, quæ pugnat cum o-
mni mortali, tum etiam quia remissio venia-
lium tendit ad familiaritatem cum Deo, quæ
supponit amicitiam, *S. Th. q. 87. a. 4. Aversa l. 3.*
contra *Dur.* Nec tamen si justus retractet, eti-
am formaliter, omnia venialia, remittuntur o-
mnia, aliàs nunquam remitterentur vi Sacra-
menti, quod requirit saltem attritionem affi-
cientem illa, quæ remittuntur, sed remittentur
plura vel pauciora, prout actus virtutis erit per-
fectior vel imperfectior, aut prout magis affi-
ciet hæc quàm ista, vel si æqualiter afficiat o-
mnia, Deus determinabit, quæ & quot remit-
tantur, *Platel. & alii contra Suar. Dicast. Stoz l. 1.*
p. 2. n. 71. An autem idem dicendum sit, quando
quis confitens in specie se accusat de veniali-
bus non determinando numerum, dixi n. 624.

Q. 300. Quid in genere notandum sit circa præ- 2015.
ceptum & necessitatem confessionis. *Bz. §. 1.* Dari
præceptum confitendi omnia mortalia post
Baptismum commissa, constat ex dictis à num.
595. At tamen confessio in re non est determi-
natè necessaria necessitate mediæ ad remissio-
nem mortalium, nam si confessio inculpabili-
ter omittatur, potest homo per contritionem
vel amorem Dei super omnia justificari, uti
constat ex dictis. Est tamen confessio saltem in
voto ita necessaria, uti habet *Trid. sess. 14. De*
pœn. c. 4. quia nullus dolor est sufficiens dispo-